

SOÓS SÁNDOR¹

A SOCIO.HU TÁRSADALOMTUDOMÁNYI SZEMLE FOLYÓIRAT POZÍCIÓJÁNAK FELTÉRKÉPEZÉSE A HAZAI TÁRSADALOMTUDOMÁNYI FOLYÓIRATOK KONTEXTUSÁBAN – EGY „PILOT” VIZSGÁLAT TANULSÁGAI

<https://doi.org/10.18030/socio.hu.2021.4.4>

ABSZTRAKT

A nemzetközi kutatásértékelésben hosszú évtizedek alatt uralkodóvá vált trend, a biblio-, illetve tudományometriai teljesítménymérés az akadémiai szféra mellett ma már az összes kapcsolódó szféra, így a tudományos folyóiratkiadás szereplőinek életében is alapvető tényező. A szakfolyóiratok szerepe messze túlnőtt azok eredeti funkcióján: a hagyományosan a tudományos kommunikáció csatornáit – illetve a szerkesztőségük – ma már minőségüket, hatásukat, presztízstüket jellemző mérőszámok alapján felállított rangsorpozíciókért versenyeznek a részben rajtuk keresztül értékelt szerzői körök megtartása és bővítése céljából. A bemutatott vizsgálat célja a *Socio.hu Társadalomtudományi Szemle* mint hazai társadalomtudományi folyóirat szerepének, pozíciójának feltárására ebben a kontextusban. Elsődleges célján, a *Socio.hu*-ra vonatkozó helyzetjelentésen túl módszertani kísérletként, egyfajta „pilot” tanulmányként is felfogható, amennyiben az úgynevezett „sokdimenziós folyóirat-értékelés” (Haustein 2012) módszertani keretébe illeszkedik, ugyanakkor annak mérőeszközeit a jelen kontextus, vagyis a hazai társadalomtudományi folyóiratok ökoszisztémájának mérhető aspektusaira adaptálja.

Kulcsszavak: *Socio.hu Társadalomtudományi Szemle*, társadalomtudományi folyóiratok, nemzeti folyóiratok, tudománymetria, rangsorok

¹ Magyar Tudományos Akadémia, Könyvtár és Információs Központ; Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pedagógia és Pszichológia Kar.

MAPPING THE POSITION OF *SOCIO.HU SOCIAL SCIENCE REVIEW* WITHIN THE LANDSCAPE OF HUNGARIAN SOCIAL SCIENCE JOURNALS – A BIBLIOMETRIC PILOT STUDY

ABSTRACT

In recent decades, practices of bibliometric and scientometric research assessment have penetrated into every sector that is interlinked with academia and academic life, including the field of scholarly publishing. Today, the role of scholarly journals goes far beyond their traditional purpose as the vehicles of scientific communication. These publications now compete, on the market of scientific information, for ranking positions based on certain journal metrics as proxies for their quality, impact, or prestige, in order to keep and attract their primary resource, i.e., their subscribers and authors, who, in turn, are often evaluated through these very journals. In this context, the goal of the present study is to undertake a multifaceted mapping of the position and role of the Hungarian journal *Socio.hu Social Science Review* within the landscape of national social science journals in Hungary. Beyond this primary objective, it also serves as a pilot study providing a methodological experiment, based on the framework proposed by Haustein (2012) for “multidimensional journal evaluation”. The major challenge lies in adapting this framework to the measurable aspects of the ecosystem of Hungarian social science journals.

Keywords: *Socio.hu Social Science Review*, social science journals, national scholarly journals, scientometrics, bibliometric ranking

A SOCIO.HU TÁRSADALOMTUDOMÁNYI SZEMLE FOLYÓIRAT POZÍCIÓJÁNAK FELTÉRKÉPEZÉSE A
HAZAI TÁRSADALOMTUDOMÁNYI FOLYÓIRATOK KONTEXTUSÁBAN

EGY „PILOT” VIZSGÁLAT TANULSÁGAI

BEVEZETÉS

A nemzetközi kutatásértékelésben hosszú évtizedek alatt uralkodóvá vált trend, a biblio-, illetve tudományometriai teljesítménymérés az akadémiai szféra mellett ma már az összes kapcsolódó szféra, így a tudományos folyóiratkiadás szereplőinek életében is alapvető tényező. A szakfolyóiratok szerepe messze túlment azok eredeti funkcióján: a hagyományosan a tudományos kommunikáció csatornáit – illetve a szerkesztőségük – ma már minőségüket, hatásukat, presztízsüket jellemző mérőszámok alapján felállított rangsorpozíciókért versenyeznek a részben rajtuk keresztül értékelt szerzői körük megtartása és bővítése céljából.

Ez a tendencia különösen súlyos következményekkel jár az úgynevezett „nemzeti” (*national*) vagy „hazai”, főként bölcsészet- és társadalomtudományi folyóiratok körében. Noha a fogalom meghatározása látszólagos egyszerűsége ellenére problematikus, leginkább a hazai közönségnek szóló, többnyire az adott ország hivatalos nyelvén megjelenő (és az adott tudományterülethez tartozó) folyóiratokról van szó – függetlenül annak kiadójától, szerzői vagy szerkesztősége nemzetiségi összetételétől. A probléma legtöbbször hivatkozott tényezője a (tudományometriai) értékelés és rangsorolás számára nélkülözhetetlen információ-, illetve adatforrások köre. A tudományometriai mérőszámok alapját képező változók – lényegében az összes vizsgált konstrukció esetében, legyen az a hatás, minőség, presztízs, nemzetközieség, láthatóság stb. –, ezek közül is különösen az idézettség a nagyléptékű, multinacionális és többnyire kereskedelmi adatbázisokban érhetőek el, amilyen a *Web of Science* vagy a *Scopus*, hogy csak a legismertebbeket említsük. Legalábbis itt érhetőek el olyan minőségben, amilyen a megbízható és méltányos összehasonlításokra alkalmas mérésekhez szükséges. Csakhogy ezek az adatbázisok elsősorban a nemzetközi, főként angol nyelven megjelenő folyóiratokat indexelik, így az angolszász világon túli nemzeti folyóiratok jórészt kiesnek a kínálatukból, többnyire még akkor is, ha egyébként angol nyelven jelennek meg (ennek okaira a későbbiekben térünk majd ki). A nyelvi tényező a bölcsészet- és társadalomtudomány esetében kiegészül egy szintén sokat emlegetett – és a nyelvi tényezővel interakcióban lévő – területspecifikus nehézséggel, ami a bibliometriai méréseket illeti: a tematikus szerkezet áttételes hatásával. Minthogy ezek a tudományterületek jelentős részben lokális kutatási témákat dolgoznak fel (mint például egy régió vagy ország aktuális társadalmi-gazdasági-politikai problémái, helyi történelmi vagy kulturális kérdései), az ebben érdekelt kutatói közösség, és ezért az ilyen kutatási eredmények recepciója is, lokális lesz. A nemzetközi idézettségi adatbázisok bekerülési feltételrendszere pedig jórészt a nemzetközi recepcióra épül, vagyis például az ezekben az adatbázisokban mérhető idézettségre, ami a fentiek miatt többszörösen alulreprezentált (és alacsony) lesz a kérdéses körben, vagyis ezek a hazai folyóiratok kis eséllyel és kis számban jelennek meg bennük, ha egyáltalán. Régóta felismert helyzet, hogy a nagy nemzetközi idézettségi folyóirat-adatbázisok jól azonosítható „mintavételi” torzításokat mutatnak a természettudományok (illetve a „STEM” [*Science, Technology, Engineering,*

Mathematics] területek), az angolszász tudományosság és a nagy kiadók felé. Ezt a helyzetet tetézi az a kevésbé gyakran említett körülmény is, hogy a társadalom-, de különösen a bölcsészettudományok számos területén az idézési szokások, ennél fogva a hivatkozások összetétele is eltérő a STEM területekétől, ezért a tudományos hatás (és más konstruktumok) idézettségi mérőszámainak érvényessége is jóval korlátozottabb.

A fentiekben leírt kedvezőtlen állapotokra mind a folyóirat-szerkesztőségek, mind az adatszolgáltatók, mind pedig a rangsorkészítők igyekeznek reagálni, illetve megoldást találni. A nem-angolszász, illetve társadalomtudományi folyóiratok körében jól dokumentált a nemzetköziesedés trendje (Moed et al. 2021), a szolgáltatók pedig a kereslet hatására igyekeznek nyitni a – kellően nemzetköziesé vált – nemzeti folyóiratok felé. Ez a nyitás magában foglalja a hazai nyelven publikált folyóiratok beemelésének szándékát is, amennyiben azok a nemzetközi beágyazódásuk növekedését igazolni tudják, szerzők, szerkesztők, de leginkább is a külföldi idézők egy kritikus tömegének felmutatásával. A mintavétel azonban éppen ezért továbbra sem reprezentatív az adott ország társadalomtudományi – és folyóirat-alapú – tudásprodukcijára nézve (a teljességre nem is törekszik), sem a beemelt folyóiratok, sem pedig adataik terén, ami pedig változatlanul megnehezíti a rangsorkészítők – és más értékelők – dolgát. A kérdéses folyóiratokról bibliometriai jellemzését és értékelését illetően a nemzetközi és hazai tudományometriai, valamint a tudományos kommunikációt elemző szakirodalomban lényegében kétféle megközelítés született:

(1) A nemzeti folyóiratokat a nemzetközi adatbázisok alapján értékelő megközelítés. A vonatkozó tanulmányok „jobb híján” azokat a folyóiratokat vetik össze, amelyek bekerültek – jellemzően – a *Web of Science* (WoS) vagy *Scopus* adatbázisaiba (esetleg valamilyen „alternatív”, értékelési szempontból kevésbé megbízható aggregátor, például a *Google Scholar* folyóirat-metrikákat közlő szolgáltatási körébe). Ez gyakran kiegészül egy további, az értékelés országos pilléréként felfogható további értékelési mozzanattal, az adott tudományterületet képviselő hazai kutatóközösség értékítéletének felmérésével, és a két felmérés, vagyis a bibliometriai, jellemzően idézettségi mutatókra épülő, illetve a szakértői értékítéletek összevetésével (korrelációik feltérképezésével). Előzre példa a közelmúlt nemzetközi szakirodalmából Moed és szerzőtársai (2021) tanulmánya, amely a Kelet- és Közép-Európai posztszocialista országok nemzeti folyóiratainak nemzetköziesedési tendenciáit a *Scopus* felhasználásával vizsgálja. Utóbbira egy sor nemzetközi (vö. Giles–Garand 2007, Haddow–Genoni 2010) és hazai tanulmány jelent példát. A hazai vizsgálatok központi kérdése az, hogy az MTA tudományos bizottságainak értékeléshez használt folyóiratrangsorai, az úgynevezett „listás folyóiratok”, illetve a *Scopus* és a *WoS* alapján felállítható rangsorok milyen mértékű összhangot mutatnak – ez esetben az MTA-listák fejezik ki a szakértői elit értékítéletét (Sasvári–Nemeslaki 2017, Sasvári–Nemeslaki–Duma 2019).

(2) A nemzeti folyóiratokat a nemzeti/hazai adatbázisok alapján értékelő megközelítés. A nemzetközi adatbázisok problematikájára mára széles körben adott válasz az úgynevezett nemzeti tudományos bibliográfiák létrehozása és üzemeltetése, amelyek közvetlen vagy közvetett adatbevitel révén a hazai folyóiratokat (azok cikkeiket, esetleg az adatbázisban követett idézettségét) is jóval szélesebb, adott esetben teljes körben indexelik (vö. Pölönen et al. 2020). A magyar folyóiratok esetében ez az erőforrás a Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT), amelynek egyre népszerűbb felhasználási módja a hazai folyóiratok értékelése, rangsorolása az abban megjelenő folyóirat-adatok elemzése révén, különösen a társadalomtudományok esetében. Erre szolgáltató példát Demeter (2020) a magyar társadalomtudományi folyóiratok rangsorpozíciójának kutatásával.

Mindkét megközelítésnek megvannak, természetesen, az előnyei és hátrányai. Az 1. csoportba tartozók, vagyis a nemzetközi adatbázisokra támaszkodó tanulmányok egyértelműen profitálnak abból, hogy

a rangsorképzéshez szükséges információk, adatok széles és a felhasznált adatbázisok kontextusában teljes köre áll rendelkezésükre, emiatt gazdag és többdimenziós jellemzést alkothatnak, de főleg összemérhetőséget teremthetnek a vizsgált folyóiratok között: ilyen a *WoS* vagy a *Scopus* adatbázis-kontextusban teljeskörűen nyilvántartott idézettségi hálózata, a szolgáltatott folyóiratmetrikák (*JIF*, *SJR*, *CiteScore*, *SNIP* stb.) és kvartilis-besorolások (Q1—Q4), vagy akár a készen kapott tudományterületi kategorizáció (*WoS Subject Categories*, *ESI*, *Scopus ASJC*). Ugyanakkor a mintavétel a fent leírtak értelmében ferde, az adatok csak az adatbázis kontextusában érvényesek, így a folyóiratok körét és recepcióját illetően a rangsor erős korlátok közé szorul. A 2. csoportba tartozók, azaz a hazai/országos hatókörű adatbázisokra támaszkodó értékelési kísérletek problematikája fordított: ideális megoldásnak látszanak, hiszen legalábbis a hazai-társadalomtudományi folyóiratok populációját jóval nagyobb mértékben fedik. Az e téren megmutatkozó teljesség ára azonban, hogy a rangsorképzéshez szükséges információk elérhetősége általában jóval szűkebb és korlátozottabb.

Az MTMT, illetve a rá épülő elemzések konkrét példáját véve egyrészt elmondható, hogy az adatbázis hiánypótló szerepet tölt be a hazai társadalomtudományi tudásprodukción, és ezen keresztül a hazai folyóiratok reprezentációját tekintve, ami gyűjtőkörét illeti, ráadásul „félíg” citációs adatbázisnak tekinthető, amennyiben a közlemények közötti hivatkozási kapcsolatok egy részét, az idéző közleményeket is igyekszik nyilvántartani. Az értékelési, rangsorolási kísérleteket valamelyest hátráltatja az a tény, hogy az adatbevitel, a közlemények és idéző közlemények feltöltése elsődlegesen szerzői alapon történik (bár nem kizárólag, hiszen éppen a folyóiratok esetén szerkesztőségi adatbevitel és az idézők automatikus importja is zajlik), ami természetesen esetlegességeket csempész be a nyilvántartásba mind a lefedett kiadványsorozatok teljességét, köteteknek, számainak jelenlétét, mind pedig az idézők körét illetően, ez pedig az összemérhetőséget valamelyest rontja (vö. Bilicsi 2021). A valódi „kontra” azonban az, hogy a nemzetközi indexekkel ellentétben jelenleg még számos metaadat nem vagy csak részlegesen érhető el: így például a tudományterületi normalizáláshoz szükséges (területi) besorolások, a nemzetköziesség feltárásához szükséges társszerzői intézményi affiliációk, a tématerületek azonosítását segítő kulcsszavak vagy más deskriptorok, vagy éppen az idézettségi hálózat másik oldala, az idézett oldal (vagyis a közleményi hivatkozáslisták). Noha e téren is ütemes a fejlődés (például a tudományterületi besorolások terén), ez egyrészt megnehezíti a körültekintő összemérést, másrészt olyan felületes összehasonlításokra sarkall, amelyek kevés adatra támaszkodó, egyszerű, bár éppen ezért népszerű mérőeszközökre épülnek. Közkezdvelt esete ennek az általánosított Hirsch-index használata folyóiratokra vonatkozóan. A H-index a tudományos teljesítmény két aspektusát ötvözi, a produktivitást és a hatást, mindössze nyers közlemény- és idézetszámokat kombinálva. Ugyanakkor másfél évtizedes szakmai diskurzus épül az érvényességének vitatására, amelyből egyértelműen kitűnik, hogy a legtöbb alkalmazásban, így például eltérő korú, illetve állományadatokkal bíró és szakterülethez tartozó folyóiratok közvetlen összevetésére nem alkalmas (mivel eredeti formájában nem tartalmaz korra, szakterületre vonatkozó korrekciót, amely tényezőktől a nyers idézettség és közleményszám erősen függ a hatáson és a produktivitáson túl).

Az alábbiakban bemutatott vizsgálat célja a *Socio.hu* Társadalomtudományi Szemle mint hazai társadalomtudományi folyóirat szerepének, pozíciójának feltárása a fentiekben ismertetett kontextusban. A hazai folyóiratok értékelésében jelentkező adathiány, az alkalmas adatforrások szűkössége és korlátai, másrészt az értékelő tudománymetria módszertani eszköztárának a társadalomtudományokra vonatkozó, sokat kritizált alkalmazása, vitatott érvényessége együttesen egy önálló módszertan kidolgozását tette szükségessé. Ilyen módon a jelen vizsgálat elsődleges célján, a *Socio.hu*-ra vonatkozó helyzetjelentésen túl módszertani kísérletként, egyfajta „pilot” tanulmányként is felfogható. Elméleti érvényességét az támogatja, hogy a bibliometriai folyóirat-

értékelés korszerű és szakmailag elfogadott módszereit átfogó úgynevezett „sokdimenziós folyóirat-értékelés” (Haustein 2012) módszertani keretébe illeszkedik, ugyanakkor annak mérőeszközeit a jelen kontextus, vagyis a hazai társadalomtudományi folyóiratok ökoszisztémájának mérhető aspektusaira adaptálja.

ANYAG ÉS MÓDSZER

A referencialhalmaz – a vizsgált folyóiratok köre

A vizsgálat összehasonlító jellegű, alapvető stratégiája a *Socio.hu* viszonylagos helyzetének jellemzése a hazai szociológusközösség számára releváns folyóiratok között, illetve az utóbbiakhoz való viszonyának kvantitatív leírása és értékelése. A releváns folyóiratok körének meghatározásához a kiindulópontot a hazai kutatói elit értékítéletének megnyilvánulása jelentette, konkrétan, az MTA Szociológiai Bizottságának folyóiratlistája. A listán a *Socio.hu*-val egy kategóriába sorolt „hazai A”, illetve „A” besorolással jelzett folyóiratok kerültek az elemzés mintájába (ellentétben a „nemzetközi A” besorolással), hogy az összemérhetőség követelménye ne sérüljön. A végső mintából egy-egy lapot kénytelenek voltunk kizárni, mert az alábbi adatgyűjtési módszer alkalmazása mellett nem voltak elérhetőek, illetve feldolgozhatóak.

Az adatgyűjtés jellemzői

A *Bevezetés*ben ismertetett problematika, az adatforrások hiánya vagy részlegessége a *Socio.hu* vonatkozásában is erős limitációt jelentett. A fokális folyóirat nem szerepel a *Web of Science*, illetve a *Scopus* listájában (noha közvetett hivatkozási adatok formájában nyerhető ki róla információ, ez azonban csak egy későbbi, nagyobb lélegzetvételű vizsgálathoz használható fel, lásd az Összefoglalás című szakaszt). Ezt figyelembe véve az adatgyűjtés központi elve az volt, hogy a *Socio.hu* és a többi vizsgált folyóirat adatai az összemérhetőség megteremtése céljából *homogének* legyenek, ha nem is teljesek, amelyet az alábbiak szerint igyekeztünk biztosítani:

- Az adatgyűjtés elsődleges, azaz a folyóiratokra vonatkozó közleményi adatok forrása az MTMT volt (a vonatkozó adatkör a folyóiratcikkek bibliográfiai leírásának elemeit foglalta magában).
- Speciális céllal a *Dimensions* (<https://app.dimensions.ai/discover/publication>) nevű nemzetközi citációs adatbázis vizsgált folyóiratokra vonatkozó nyilvános adatait is alkalmaztuk. A *Dimensions* sajátossága, hogy az online elérhető információik alapján indexeli a folyóiratokat, ilyen módon a bekerülés nem függ a nemzetközi láthatóságra vonatkozó határértékektől és egyéb megszorításoktól: a többi citációs adatbázisnál szélesebb körben fedti a nemzeti/hazai sorozatok populációit. Arra alapozva, hogy a fokális folyóirat, a *Socio.hu* maga is online forrás, a vizsgált mintába csak azokat a folyóiratokat és cikkeket vontuk be, amelyek a *Dimensions* adatbázisában is szerepelnek – tettük ezt azért, hogy ebben az értelemben is egyforma láthatóság jellemezze a szereplőket, az összemérhetőséget erősítve köztük. A megszorítás ugyanakkor nem várt kompromisszumokra is kényszerített: el kellett fogadnunk, hogy az A-listás hazai folyóiratok közül egyes fontos kiadványok, így maga a *Szociológiai Szemle* is kiszorult a mintából, mert a letöltés időpontjában – egyelőre nem ismert okokból – a *Dimensions* nem tartalmazta az adatait (ezt a kompromisszumot a későbbi, szélesebb körű vizsgálatban fogjuk kiiktatni). A homogenitást biztosítandó az idézettségi adatokat is ebből az indexből származtattuk.
- Ugyancsak az összemérhetőség kritériuma indokolta, hogy a vizsgálat időablakát arra az intervallumra korlátoztuk, amelyet a *Socio.hu* vonatkozó (*Dimensions*-adatokként is megjelenő) cikkállománya lefedett. Ennek eredményeként a 2012–2020 között megjelent cikkeket vontuk be az elemzésbe. Ez a korlátozás

még úgy is indokolt, hogy számos alkalmazott mérőszám, így a hatásmutatók is figyelembe veszik az idődimenziót, a cikkek korát kontroll alatt tartva. Összefoglalva tehát, a *Dimensions* adatbázisból a mintába vont cikkek körét és idézettségi adatait határoztuk meg, illetve használtuk fel.

Az akadémiai pozíció dimenziói és mérőszámai

A folyóirat hazai tudományban elfoglalt akadémiai pozícióját három dimenzióban, három mérőszámrendszer révén mértük fel. Fontos előzetesen megjegyezni, hogy a rendelkezésre álló adatforrások megszárták az alkalmazható megfigyelési változók, indikátorok körét, így a rájuk építhető mérőszámok rendszerét is. (Ennek következménye például, hogy a szerzői körben értelmezhető nemzetközieség, amely jól hasznosítható konstruktum a folyóiratok értékelésében, jelen megközelítésünkben nem szerepel, mivel az affiliációkra vonatkozó információk az elérhető adatok körében számos hiányosságot mutattak.) Az általunk megcélzott három dimenzió a (1) tudományos hatás, a (2) szerzői kör összetétele és dinamikája, valamint (3) a hálózati szerepkör, azaz, jelen esetben, a kutatóközösség tagjai (mint szerzők) és az egyes folyóiratok között fennálló kapcsolatok formálta hálózatban betöltött szerep. Az utóbbi két dimenzióval (2–3) valójában a hazai szakmai jelentőséget, vagyis a szociológusszakma tudományos kommunikációjában betöltött szerepét kívánjuk mérni. A három dimenzió mérőszámait az alábbiak szerint definiáljuk.

Tudományos (idézettségi) hatás

A folyóiratok idézettségi hatását közleményeik normalizált és ezt követően aggregált idézettségével mérjük. A mérőszámok kontroll alatt tartják a közlemények eltérő korából adódó különbségeket. A normalizálás további specifikus vonása, hogy a mérőszámok az idézettséget a vizsgált referencialalmazra relativizálják, vagyis az összehasonlítás a hazai társadalomtudomány kontextusában zajlik. Ezeket az elveket a következő mérőszámok testesítik meg:

- *Átlagos normalizált idézettségi hatás, lokális (local Mean Normalized Citation Score, l.MNCS).* A szakterületre normalizált idézettség (NCS) egy közlemény idézettségét az annak megfelelő közlési év és szakterület nemzetközi átlagához viszonyítva fejezi ki. A közleményhalmazok, például folyóiratok esetében általánosan alkalmazott mutató az egyes közlemények NCS-értékének átlaga (MNCS). Értéke 1 (>1, <1), ha a közleményhalmaz idézettsége megfelel a nemzetközi átlagnak (magasabb, illetve alacsonyabb annál). Erre alapozva alakítottuk ki a mutató lokális változatát, amely a nemzetközi átlag helyett a vizsgált folyóiratok közleményeiből álló referencialalmaz átlagára épül. Az *l.MNCS* tehát azt fejezi ki, hogy az adott folyóirat cikkeinek átlagos idézettsége hogyan viszonyul a teljes referencialalmaz mint „hazai szakterület” átlagos idézettségéhez, miközben a közlemények korának (megjelenési évének) hatását kontroll alatt tartja. Értékei és azok jelentése az utóbbi korrekción túl megegyezik az *MNCS* mutatóéval.
- *Átlagos percentilis.* A fenti mutató „nem-paraméteres” változata azt fejezi ki, hogy az adott folyóirat cikkei a hazai folyóiratok közleményeinek idézettségi eloszlásában átlagosan melyik percentilishoz tartoznak, vagyis a referencialalmaz idézettségi rangsorában jellemzően hol fordulnak elő. Ez a mutató szintén kontroll alatt tartja az idő hatását, amennyiben minden cikk pozícióját az annak megjelenési évéhez tartozó cikkek idézettségi eloszlásában jellemzi, és az egyes cikkek percentilis-értékének átlagát adja eredményül. Értéke 0 és 100 között mozog.

A szerzői kör összetétele és dinamikája

A vizsgált folyóiratok, köztük a *Socio.hu* hazai szerzőbázisának szerkezetét és annak időbeli jellemzőit a hazai kutatói közösségben betöltött szerepkör indikátoraként alkalmazva az alábbi mérőszámrendszert alakítottuk ki:

- *Szerzők száma.* A folyóiratok szerzőkörének méretét jelző mutató, a folyóiratban publikációval rendelkező egyedi szerzők száma. Funkciója annak egyszerű megközelítése, hogy a lap mekkora „szeletet hasít ki” a hazai kutatóközösségből. Tekintve azonban, hogy extenzív jellegű és így a mérést számos tényező torzítja (például a lap cikkeinek, számainak mennyisége az adott időszakon belül), a mutatót csak leíró alapstatisztikának tekintettük.
- *Átlagos produktivitás.* A mérőszám az egy szerzőre jutó cikkek számát fejezi ki az adott folyóiratban. Elnevezésének konnotációi ellenére ebben a kontextusban nem a szerzőt, illetve annak teljesítményét jellemzi, hanem a cikkek szerzők közötti eloszlását az átlag mint statisztika segítségével. Értelmezése ezért a folyóiratra vonatkozóan úgy fogalmazható meg, mint az egyes szerzők hozzájárulásának rendszeres (magasabb érték) vs. alkalmi (alacsonyabb érték) jellegét megragadó mutatóé, amely a lapok ilyen szempontú összehasonlításában nyer értelmet. A rendszeres, illetve alkalmi hozzájárulások aránya, esetleges dominanciája pedig a szerzői bázis stabilitásának/változékonyságának, adott esetben – a további mutatókkal együtt tekintve – zártságának/nyitottságának megnyilvánulásaként tekinthető.
- *Koncentráció.* A szerzői kör koncentráltásgnak mértéke az előbbi mutatót egészíti ki. Ugyancsak a cikkek szerzők közötti eloszlását méri, ugyanakkor az egyszerű átlag torzításait kiküszöbölve a cikkeloszlás szerzők körüli koncentrációját, illetve egyenletességét ragadja meg. Technikailag a Gini-index formáját ölti, értéke 0 és 1 között mozog. Előbbi jelentése, hogy a cikkek eloszlása teljesen egyenletes, vagyis minden szerzőnek azonos hozzájárulása (cikkszám) van, utóbbi a maximális koncentrációt jelzi, azt az elméleti helyzetet, amelyben egyetlen szerző jegyzi az összes cikket. A mutató értékében ilyen módon a lap nyitottsága/zártsága vagy „belterjessége” mutatkozik meg, semlegesebb felfogásban pedig a szerzői bázisának diverzitása.
- *Stabilitás.* A (szerző)stabilitás mutatójával a szerzői kör dinamikáját céloztuk meg. A mérőszámot jelen vizsgálat keretében dolgoztuk ki, szerepe a szerzői összetétel időbeli változásának kvantifikációja. Alapja az egyes szerzők „stabilitását”, hozzájárulásuk időbeli rendszerességét kifejező mutató, amelyet a következő formulával definiáltunk:

$$S_A = \sum_{Y=1}^n w_Y a_Y, \text{ ahol } w_Y = \frac{N_Y}{N}, \text{ és } a_Y = \begin{cases} 1, & \text{ha A közölt cikket Y évben} \\ 0, & \text{ha A nem közölt cikket Y évben} \end{cases}$$

és ahol S_A az A szerző stabilitásának mértéke, N a folyóirat közleményeinek száma, N_Y pedig a folyóirat Y évben megjelent közleményeinek száma. Verbális megfogalmazásban az A szerző stabilitása azon évek súlyozott számával lesz azonos, amelyben A legalább egy cikket közölt (önállóan vagy társszerzőkkel) az adott folyóiratban. A folyóiratok méretének éves variabilitását a súlyozási séma korrigálja: az egyes évek súlya a hozzájuk rendelhető közleményeknek a folyóirat vizsgált állományában képviselt részarányával egyezik meg (az évek száma elvileg minden folyóiratnál azonos). A folyóiratra vonatkozó értéket az egyes szerzők stabilitásának aggregációjával nyerjük: ebben az esetben, tekintve, hogy az eloszlás nagyon ferde, egyszerű statisztikák, például az átlag helyett egy speciális statisztikát alkalmaztunk. A folyóirat stabilitási értékét ennek megfelelően a szerzői stabilitások feltételes átlaga, vagyis az átlag fölé eső értékek átlaga képezi (az úgynevezett *CSS, Characteristic Scores and Scales* bibliometriai eloszlásokra kidolgozott módszer alkalmazása alapján).

Összegezve a fentieket, a stabilitás tehát azt fejezi ki, hogy a lap pályafutása során szerzői köre milyen mértékben rögzül, illetve mennyire változékony. Ez a mutató tehát a nyitottság/zártság dimenziója mellett annak időbeli alakulását is képes megragadni.

Hálózati szerepkör

A szakmai jelentőséget a szerzőség indikátorán keresztül (vagyis a kutatóközösségben betöltött szerepen át) közelítő másik mérőszámrendszer a hálózati mutatók együttese. A szóban forgó hálózat, amely az egyes lapok szakmai státuszának közelítéséhez alapot szolgáltat, a szerzők folyóiratok közti átjárására épül: a hálózat elemei a vizsgált folyóiratok, élei pedig azt rögzítik, hogy a két folyóirat valamilyen mértékben közös szerzői körrel rendelkezik (de van legalább egy szerző, aki kapcsolatot teremt közöttük). Ennek megfelelően súlyozott hálózatról van szó: az élek súlya a szerzőkön keresztül létesült kapcsolat szorosságát jelzi, minél nagyobb a (lapok méretét is figyelembe vevő, normalizált) átfedés, annál magasabb az él súlya. Technikailag a hálózatot a folyóiratok szerzőköreinek páronkénti *cosinus-hasonlósága* definiálja. Erre a hálózatra alapozva az egyes lapokra az alábbi hálózati mérőszámokat alkalmaztuk:

- *Fokszám-centralitás*. A kérdéses lap közvetlen hálózati szomszédainak száma. Azt mutatja meg, hogy a lap szerzői köre hány további folyóirattal áll (szerzőként) kapcsolatban. Az értéke a hálózat méretére normalizált, 0 és 1 között mozog, technikai értéke tehát a szomszédlapok abszolút száma helyett azok részarányát fejezi ki a folyóirathalmazban. Minél nagyobb tehát a mutató értéke, azaz minél közelebb áll az 1-hez, annál több folyóirattal osztozik szerzőin az adott kiadvány.
- *Köztiség-centralitás*. A centralitásmutató jelen alkalmazásában azt számszerűsíti, hogy van-e, illetve milyen fokú az adott lap közvetítő szerepe a szakmai közösség lapjai között: milyen mértékben kapcsolja össze a hálózatban formálódó, szorosabban összefüggő alcsoportokat szerzői összetételén keresztül, vagyis kapcsolja össze a szorosabb átfedésben lévő lapok szerzőköreit. Szintén a hálózat méretére normalizált érték, 0 és 1 között. Ha az érték 0, az adott lap nem köt össze ilyen közösségeket, az összekapcsolt közösségek elkülönülésének mértékével pedig nő, vagyis 1-hez közelít az érték.
- *Eigen-centralitás*. A centralitásmutató alapján megállapítható pozíció a lap közvetlen hálózati szomszédainak (a teljes hálózat szerkezetéből származtatott) összsúlyát, jelentőségét fejezi ki. Magas értékei esetén a lap kontextusa, vagyis a szerzői körön osztozó lapok maguk is jelentőségteljes szerzői összetétellel bírnak abban az értelemben, hogy tagjai a legszélesebb körű átjárást végzik a kutatóközösség folyóiratai között. Értéke szintén 0 és 1 között mozog.

A folyóirat viszonylagos pozíciójának meghatározása

A fentiekben ismertetett mérőeszközök segítségével mindhárom vázolt dimenzió mentén külön-külön meghatároztuk a *Socio.hu* elhelyezkedését és a további referencia-folyóiratokhoz való viszonyát. Hogy jól áttekinthető, informatív képet kapjunk a mutatók sokdimenziós terében elfoglalt helyéről, minden vizsgált dimenzió vonatkozásában klaszterelemzés segítségével csoportosítottuk a folyóiratokat mutatóértékeik hasonlósága alapján. Ennek eredményeként egydimenziós rangsor helyett a folyóiratok egyfajta tipológiáját hoztuk létre három különböző szempontrendszer (tudományos hatás, szerzőségi mintázatok és hálózati szerep) alapján. A klaszterszerkezet kialakításához az úgynevezett *k-középpontú klaszterezés* módszerét használtuk fel, amelynek szubjektív mozzanatát, a klaszterek számának becslését optimalizációs eljárással igyekeztünk kiküszöbölni (az optimalizáció minden esetben a lehető legjobb klaszterszerkezet létrehozását célozta egy alkalmas, a klaszterek elkülönülésének fokát mérő célfüggvény értékének maximalizálása révén).

EREDMÉNYEK ÉS DISZKUSSZIÓ

Az eredmények bemutatása során a *Socio.hu* mint fokális folyóirat pozícióját mindhárom vizsgált dimenzióban (tudományos hatás, szerzői összetétel és dinamika, hálózati szerepkör) a referencialmázt alkotó folyóiratokhoz viszonyítva, azokkal való összehasonlításban határozzuk meg.

1. Tudományos hatás

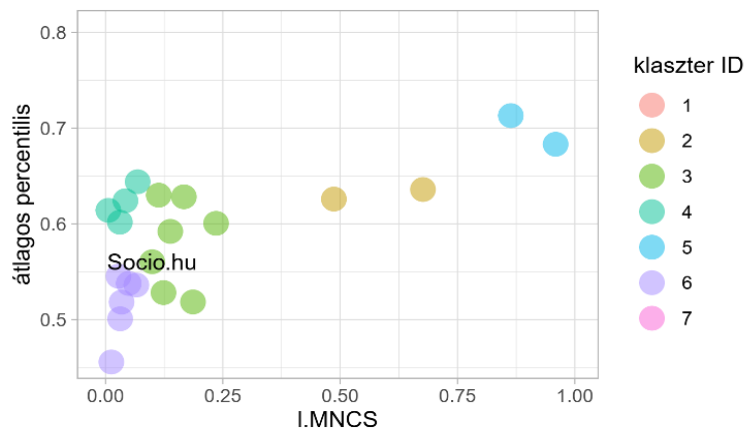
Az első vizsgált dimenziót, a folyóiratok tudományos hatásának mérőszámait és az ennek alapján létrejött klaszterszerkezetet tekinti át az 1. táblázat. A *Socio.hu* és az azt körülvevő klaszter viszonylagos helyzetét közvetíti az 1. ábra. A percentilismutató (*perc*) *Socio.hu*-cikkei átlagosan a 60. percentilis körül helyezkednek el az idézettségi rangsorban, vagyis a második kvartilishez, a „Q2-es” körhöz tartoznak. Az átlagos normalizált idézettségi hatás mérőszáma (*I.MNCS*) szerint ugyanezen cikkek, vagyis a *Socio.hu* átlagosan 10%-át éri el a referencia-folyóiratok átlagának. Az abszolút számértékeknél azonban informatívabb az így elfoglalt viszonylagos pozíció, ezzel ugyanis a *Socio.hu* egy kategóriába kerül a legelismertebb hazai társadalomtudományi lapokkal, amilyen a *Statisztikai Szemle*, illetve a *Közgazdasági Szemle*, illetve olyan A-listás nemzetközi lapokkal, mint a *European Journal of Mental Health* (3-as klaszter). A hatásmutatók alapján kialakult klasztereket elsősorban az *I.MNCS* mutató, vagyis az átlagos idézettségi hatás választja elegymástól. A klaszterek különbségeit tekintve megállapítható, hogy az elsődlegesen hazai kutatóközösségnek szóló lapok körében, vagyis a 4-es

1. táblázat. A vizsgált folyóiratok idézettségi hatásának mérőszámai klaszterek szerinti csoportosításban (a klaszterek határát elválasztóvonal jelzi).

Folyóirat	átlagos percentilis	I.MNCS	klaszter
Studies in Higher Education	0.81	2.41	1
Urban Studies	0.78	2.48	1
Cultural Studies, Critical Methodologies	0.64	0.68	2
Environment and History	0.63	0.49	2
Statisztikai Szemle	0.63	0.11	3
Közgazdasági Szemle	0.63	0.17	3
Contemporary European History	0.60	0.24	3
Corvinus Journal of Sociology and Social Policy	0.59	0.14	3
Socio.hu Társadalomtudományi Szemle	0.56	0.10	3
Ethnohistory	0.53	0.12	3
European Journal of Mental Health	0.52	0.19	3
Politikatudományi Szemle	0.64	0.07	4
Replika	0.62	0.04	4
Belügyi Szemle	0.61	0.01	4
Demográfia	0.60	0.03	4
Ethnography	0.71	0.86	5
Critical Sociology	0.68	0.96	5
Jel-kép	0.55	0.03	6
Tér és Társadalom	0.54	0.05	6
Magyar Pszichológiai Szemle	0.54	0.07	6
Belvedere Meridionale	0.52	0.03	6
Acta Ethnographica Hungarica	0.50	0.03	6
Acta Medicinae et Sociologica	0.46	0.01	6
Intersections	0.66	1.36	7

és 6-os klaszterrel összevetve a *Socio.hu* csoportja a legrangosabb (legmagasabb értéktartományban mozgó) klaszter. Az átlagos percentilis értékei kiegyenlítettebb képet mutatnak a klaszterek között, amit elsősorban az idézettség eloszlása magyaráz: a referencialhalmaz folyóiratainak körében kevés a magas és viszonylag sok az alacsony érték (a nem idézett cikkek részaránya is magas). Emiatt a percentilis- és kvartilishatárok szintén elég alacsonyak, és az idézett cikkek többsége ezeket eléri vagy meghaladja. Ilyen módon a hatás mértékéről itt informatívabb képet ad az *I.MNCS* mutató.

1. ábra. A *Socio.hu* Társadalomtudományi Szemle pozíciója az idézettségi hatás terében a vizsgált folyóiratok között



2. Szerzői összetétel és dinamika

A második vizsgált dimenziót, a szerzői összetétel, illetve dinamika mérőszámait, valamint az általuk indukált klaszterszerkezetet foglalja össze a 2. táblázat. A *Socio.hu* és közvetlen kontextusának viszonylagos helyzetét közvetíti a 2. ábra. Fontos megjegyezni, hogy a klaszteranalízis ebben az esetben az összemérhetőség megőrzése céljából csak a relatív, illetve normalizált mutatók felhasználásával történt, vagyis az átlagos produktivitás, a *koncentráció* és a *stabilitás* alapján. A szerzők száma a kimutatásban csupán leíró jelleggel szerepel, mivel azt számos, a folyóirat jelentőségétől független tényező is befolyásolja (például a kiválasztott időablak hossza, az ebben megjelent folyóiratszámok és cikkek mennyisége stb.).

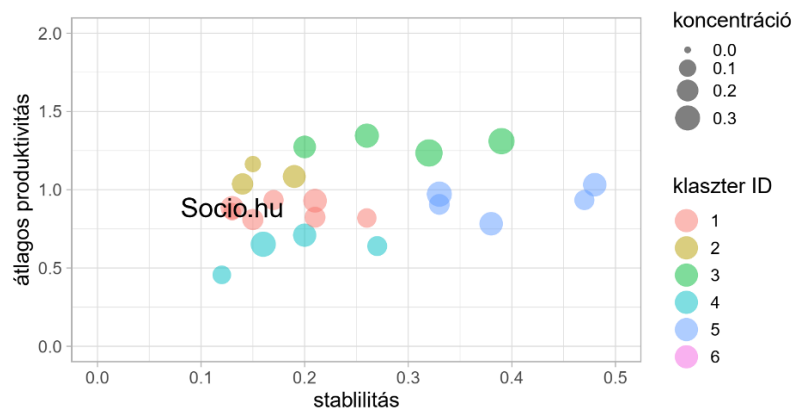
Elsőként a fokális folyóirat mutatóit tekintve, a *Socio.hu* szerzői köre alapján közepes méretű lapnak minősül a vizsgált halmazban. Az egyedi szerzők hozzájárulását tükröző mérőszám, az átlagos produktivitás értéke valamivel 1 alatti, vagyis egy szerzőhöz átlagosan körülbelül egy cikk tartozik. A *koncentráció*, azaz lényegében a Gini-index (=0.24) alacsonynak értékelhető, eszerint az iménti átlag mögött a szerzők viszonylag egyenletes hozzájárulása húzódik, nem pedig néhány „házi szerző” dominanciája és pár alkalmi szerző időleges megjelenése. A *stabilitás* értéke a klaszteren belül is alacsony, ami a szerzői kör időbeli dinamikusságára utal; közelebbről arra, hogy az egymást követő években a szerzői összetétel változásának mértéke jelentős.

A *Socio.hu* viszonylagos helyzetét és kontextusát jól illusztrálja a 2. ábra. A folyóirat környezetét alkotó 1-es klaszter hasonló, közepes szerzői produktivitású (~1), illetve a többi klaszterénél kisebb szerzőstabilitású lapokat foglal magában. A klasztereket itt legerősebben ez a két mutatószám különíti el. Ezek folytán a *Socio.hu* itt egyrészt csaknem kizárólag nemzetközi orientációjú lapokkal kerül egy kategóriába, másrészt elkülönül olyan, a határidődimenzió esetében rokon lapoktól, mint a *Közgazdasági Szemle* vagy a *Statisztikai Szemle*, amely utóbbiak klaszterét hasonló produktivitás, de magasabb szerzőstabilitás jellemzi (5-ös klaszter); szintén elkülönül például a sajátos módon egy kategóriába került pszichológiai és pedagógiai lapoktól, amilyen a *Magyar Pszichológiai*

2. táblázat. A vizsgált folyóiratok szerzői körét jellemző mérőszámok klaszterek szerinti csoportosításban (a klaszterek határát elválasztóvonal jelzi).

Folyóirat	szerzők száma	átlagos produktivitás	koncentráció	stabilitás	klaszter
Critical Sociology	836	0.93	0.16	0.17	1
Acta Ethnographica Hungarica	285	0.93	0.26	0.21	1
Socio.hu Társadalomtudományi Szemle	279	0.89	0.24	0.13	1
Ethnography	407	0.86	0.10	0.13	1
Intersections	347	0.82	0.18	0.21	1
Corvinus Journal of Sociology and Social Policy	227	0.82	0.14	0.26	1
Cultural Studies, Critical Methodologies	762	0.81	0.19	0.15	1
Contemporary European History	415	1.16	0.08	0.15	2
Jel-kép	225	1.08	0.24	0.19	2
Environment and History	379	1.04	0.19	0.14	2
Belvedere Meridionale	304	1.35	0.27	0.26	3
Belügyi Szemle	577	1.31	0.34	0.39	3
Ethnohistory	593	1.27	0.23	0.20	3
Tér és Társadalom	460	1.23	0.38	0.32	3
European Journal of Mental Health	279	0.71	0.25	0.20	4
Magyar Pszichológiai Szemle	592	0.65	0.31	0.16	4
Urban Studies	3500	0.64	0.16	0.27	4
Studies in Higher Education	3399	0.46	0.13	0.12	4
Replika	124	1.03	0.25	0.48	5
Közgazdasági Szemle	428	0.97	0.30	0.33	5
Politikatudományi Szemle	91	0.93	0.16	0.47	5
Demográfia	64	0.91	0.18	0.33	5
Statistikai Szemle	313	0.78	0.25	0.38	5
Acta Medicinæ et Sociologica	15	11.47	0.00	0.14	6

2. ábra. A Socio.hu Társadalomtudományi Szemle pozíciója a szerzői kör mérőszámainak terében a vizsgált folyóiratok között



Szemle, ahol is a hasonlóan alacsony szerzőstabilitás jóval kisebb szerzői produktivitással társul (4-es klaszter). Figyelemre méltó ugyanakkor, hogy a Socio.hu koncentrációs mérőszáma, noha önmagában alacsony, a referenciakör egészéhez mérten magas. Ez a konfiguráció együttesen arra enged következtetni, hogy a lap kellően nyitott a hazai társadalomtudományi közösség számára és változatos szerzőgárdával dolgozik, fejlődési iránya nem mutatja a belterjesség kialakulásának jeleit, mégis vannak rendszeres szerzői. Úgy is fogalmazhatunk, hogy a lap szerzői összetételének trendjei „egészséges” dinamikát tükröznek a fenti értelemben. Ezt a képet erősítik meg a következő dimenzió, a hálózati szerep elemzéséből származó eredmények is.

3. Hálózati szerepkör

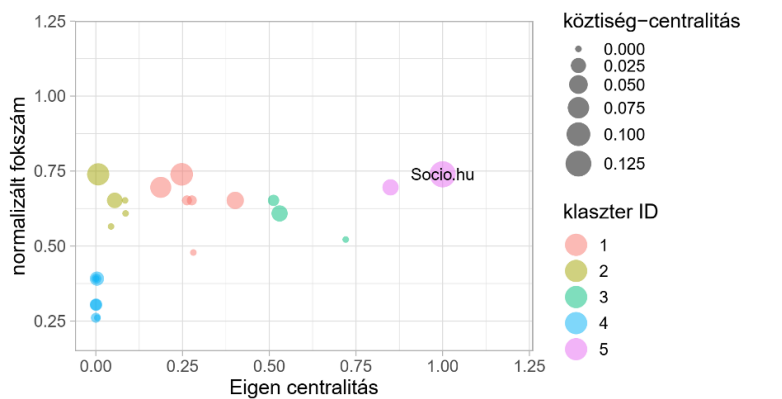
A harmadik vizsgált aspektust, a hálózati szerepkör mutatóit és az ezek alapján kialakult klasztereket a 3. táblázat tartalmazza. A Socio.hu elhelyezkedését a mutatók által kifestített három dimenzióban, valamint a további lapokhoz és klaszterekhez viszonyított pozícióját a 3. ábra jeleníti meg. A hálózati szerepkör vonatkozásában mind a táblázat, mind pedig az ábra tanúsága szerint a Socio.hu a listavezető folyóirat, vagyis mindhárom centralitás-mérőszám alapján a legmagasabb értékkel rendelkezik. E tekintetben mindössze egy folyóirat veszi fel vele a versenyt: az adott klaszternek az *Intersections* az egyetlen további eleme. A centralitásfogalmak értelmezése alapján a magas értékek azt közvetítik, hogy a fokális folyóirat több szempontból is jelentős szerepet tölt be a hazai társadalomtudományi (szociológiai) kutatóközösségben zajló információáramlásban.

3. táblázat. A vizsgált folyóiratok hálózati pozícióját jellemző mérőszámok klaszterek szerinti csoportosításban (a klaszterek határát elválasztóvonal jelzi).

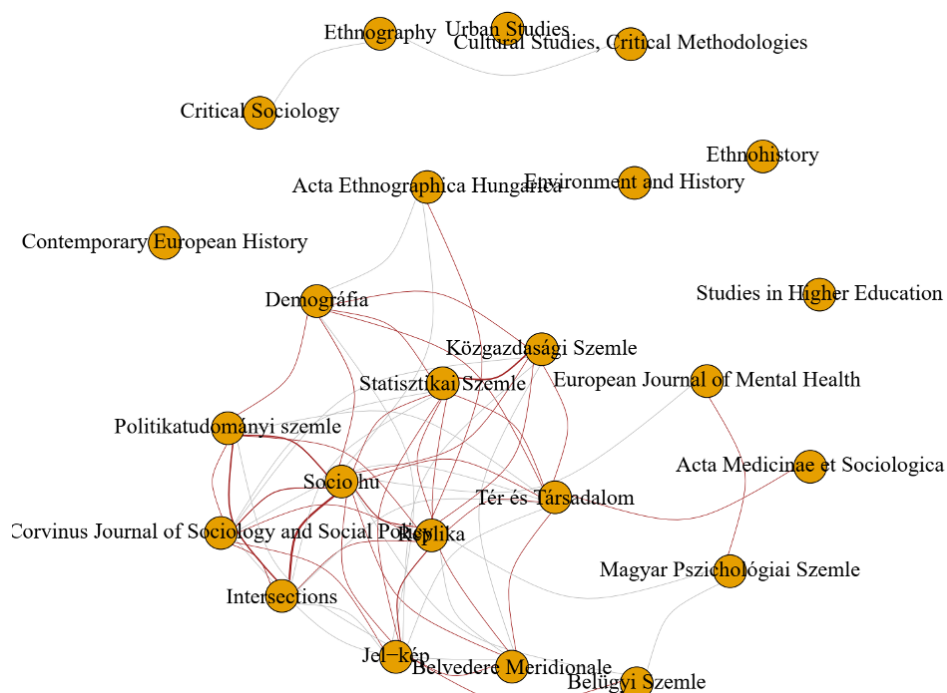
Folyóirat	köztiség	fokszám	Eigen-centralitás	klaszter
Socio.hu Társadalomtudományi Szemle	0.130	0.739	1.000	5
Intersections	0.032	0.696	0.850	5
Acta Medicinæ et Sociologica	0.000	0.087	0.012	4
Contemporary European History	0.000	0.261	0.004	4
Critical Sociology	0.020	0.391	0.003	4
Environment and History	0.004	0.391	0.001	4
Ethnohistory	0.000	0.391	0.001	4
Ethnography	0.012	0.304	0.001	4
Studies in Higher Education	0.008	0.304	0.000	4
Cultural Studies, Critical Methodologies	0.004	0.261	0.000	4
Politikatudományi Szemle	0.000	0.522	0.720	3
Replika	0.032	0.609	0.530	3
Corvinus Journal of Sociology and Social Policy	0.008	0.652	0.512	3
Acta Ethnographica Hungarica	0.000	0.609	0.086	2
Belügyi Szemle	0.000	0.652	0.084	2
Magyar Pszichológiai Szemle	0.028	0.652	0.055	2
European Journal of Mental Health	0.000	0.565	0.044	2
Urban Studies	0.083	0.739	0.007	2
Jel-kép	0.040	0.652	0.402	1
Demográfia	0.000	0.478	0.281	1
Statisztikai Szemle	0.004	0.652	0.277	1
Közgazdasági Szemle	0.004	0.652	0.263	1
Tér és Társadalom	0.087	0.739	0.248	1
Belvedere Meridionale	0.071	0.696	0.187	1

A legegyszerűbb, foksám-centralitás azt jelzi, hogy vizsgált folyóiratok közül a Socio.hu szerzői köre áll a legtöbb referenciafolyóirattal (szerzőként) kapcsolatban. A köztiség-centralitás maximális értéke ennél is beágyazottabb szerepkörre utal: eszerint a Socio.hu kapcsolja össze legnagyobb mértékben a hálózatban formálódó további csoportokat szerzői összetételén keresztül, vagyis egyfajta „hidat képez” a különböző, egymással szorosabb átfedésben lévő lapok szerzőkörei között. Még beágyazottabb az Eigen-centralitás alapján megállapítható pozíció, amely a lap közvetlen hálózati szomszédainak (a teljes hálózat szerkezetéből származtatott) összsúlyát, jelentőségét fejezi ki. A Socio.hu listavezető értéke annak bizonyítékeként értelmezhető, hogy a lap kontextusa, vagyis a szerzői körén osztozó lapok maguk is jelentőségteljes szerzői összetétellel bírnak, amelynek tagjai a legszélesebb körű átjárást végzik a kutatóközösség folyóiratai között. A hálózati szerepek egyértelműen megnyilvánulnak akkor is, ha a szóban forgó hálózat vizualizációját vizsgáljuk, azon belül is a Socio.hu elhelyezkedését (4. ábra). Mindezek együttesen tehát a Socio.hu-nak alapvető szervezőerőt tulajdonítanak a hazai szociológiai szakma közösségének kommunikációjában.

3. ábra. A Socio.hu Társadalomtudományi Szemle pozíciója a hálózati mérőszámok terében a vizsgált folyóiratok között



4. ábra. A vizsgált folyóiratok szerzői köreinek átfedésére alapozott közelségi hálózata



ÖSSZEFOGLALÁS ÉS KITEKINTÉS

A *Socio.hu* Társadalomtudományi Szemle mint hazai társadalomtudományi folyóirat szerepének, pozíciójának feltárására irányuló módszertani kísérlet mind a folyóiratra nézve, mind pedig a módszert illetően ígéretes eredményekkel járt. Alapvető törekvésünk az volt, hogy egyszerű, egydimenziós és egyetlen – idézettségi vagy produktivitási – mutatóra épülő rangsor helyett egy többszempontú, több konstruktumot (hatás, presztízs, szakmai beágyazottság stb.), és így több mérőszámcsaládot alkalmazó elemzés révén profilt alkossunk a folyóiratról és annak a hazai minősített folyóiratok közti pozíciójáról. Ez utóbbi célt szolgálta a folyóiratok csoportjainak, klasztereinek feltérképezése, illetve a fokális folyóirat ezek segítségével történt tipizálása. Eszerint a *Socio.hu* az elismert szakmai társfolyóiratokkal összemérhető hatású, a szakmai közönségre nyitott és a szerzők–folyóiratok közti hálózatban kulcsszerepet betöltő sorozat, szerzői összetételén keresztül összekapcsolva az egyes folyóirat-családokat. Ez utóbbi vonatkozásban lényegében listavezető.

Mindezzel együtt fontos azt is hangsúlyozni, hogy úgynevezett „pilot” kutatásról van szó, az ennek megfelelő korlátokkal. A legerősebb limitáció az alkalmazott adatforrások köréből, illetve a homogenitási elv diktálta beválasztási kritériumokból fakad (az MTMT-közleményadatok szűréséből a *Dimensions* nyilvános adatai alapján) – ez ugyanis a *Szociológiai Szemle* kihagyását implikálta a jelen felmérésből. Tekintve, hogy az utóbbi folyóirat megkerülhetetlen szereplője a hazai társadalomtudományi ökoszisztémának, másrészt a *Socio.hu* legközelebbi rokonának tekinthető a vonatkozó kiadványok körében, a fenti vizsgálatot a későbbiekben mindenképpen bővíteni szükséges. A következő lépés éppen ezért az adatforrások körének kiszélesítése, és az így nyert heterogén adatok „homogenizálása” lesz. Ez a bővítés egyszersmind az elemzési szempontok és mutatók körének kiterjesztésére is lehetőséget biztosít, így például a jelen elemzésből adathiány miatt kényszerűségből kimaradt nemzetköziesség dimenziójának beépítése is lehetővé válik.

HIVATKOZÁSOK

- Bilicsi E. (2021) Hazai folyóiratok minősítése a Magyar Tudományos Művek Tára alapján. *Belügyi Szemle*, 69(5), 723–733. <https://doi.org/10.38146/bsz.2021.5.1>
- Demeter M. (2020) A 30 éves Replika rövid bemutatása kritikai tudományometriai módszerekkel. *Replika*, (115–116), 55–65. <https://doi.org/10.32564/115-116.3>
- Giles, M. W. – Garand, J. C. (2007) Ranking political science journals: Reputational and citational approaches. *PS: Political Science & Politics*, 40(4), 741–751. <https://doi.org/10.1017/s1049096507071181>
- Haddow, G. – Genoni, P. (2010) Citation analysis and peer ranking of Australian social science journals. *Scientometrics*, 85(2), 471–487. <https://doi.org/10.1007/s11192-010-0198-4>
- Haustein, S. (2012) *Multidimensional journal evaluation: Analyzing scientific periodicals beyond the impact factor*. Berlin: De Gruyter/Saur. <https://doi.org/10.1515/9783110255553>
- Moed, H. F. – de Moya-Aregon, F. – Guerrero-Bote, V. – Lopez-Illescas, C. – Hladchenko, M. (2021) Bibliometric assessment of national scientific journals. *Scientometrics*, 126(4), 3641–3666. <https://doi.org/10.1007/s11192-021-03883-5>
- Pölonen, J. – Guns, R. – Kulczycki, E. – Sivertsen, G. – Engels, T. C. (2021) National Lists of Scholarly Publication Channels: An Overview and Recommendations for Their Construction and Maintenance. *Journal of Data and Information Science*, 6(1), 50–86. <https://doi.org/10.2478/jdis-2021-0004>
- Sasvári Péter L. – Nemeslaki A. (2017) Tudományos folyóiratok méltányos rangsorolása az MTA Gazdasági és Jogi Osztályában: Mit mutatnak az adatok? *Magyar Tudomány*, 178(1), 80–91.
- Sasvári P. – Nemeslaki A. – Duma L. (2019) Exploring the influence of scientific journal ranking on publication performance in the Hungarian social sciences: the case of law and economics. *Scientometrics*, 119(2), 595–616. <https://doi.org/10.1007/s11192-019-03081-4>